

NORRKÖPING

UTBILDNINGSNÄMNDEN

N

YTTRANDE

1(4)

2025-04-30

Vårt diarienummer

UN 2025/0556-3

Handläggare, titel, telefon

Hanna Martinsson, barnrättsombud

Utbildningsdepartementet

Yttrande över betänkande bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan

U2025/00202

Ärende

Norrköpings kommun har den 14 februari 2025 inbjudits att lämna synpunkter över betänkande av Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8).

Sammantagen bedömning

Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun ställer sig sammantaget positiv till utredningens förslag för att öka skolors förutsättningar att säkerhetsställa och över tid upprätthålla en trygg och gynnsam lärmiljö. Utredningens förslag har goda förutsättningar till att ange riktningen för ett långsiktigt, proaktivt och systematiskt arbete för ökad trygghet i utbildningen och studiero i undervisningen. De förslag utredningen lagt fram för att öka skolors möjligheter att vidta disciplinära åtgärder bedömer dock Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun kan, om åtgärderna används fel, innebära en lägre rättssäkerhet och lägre tillgång till utbildning för de elever som blir föremål för åtgärderna.

Kommentarer till enskilda förslag

Förtydliga rektors och lärares ansvar för trygghet och studiero

I utredningen föreslås att gränserna för vårdnadshavares möjligheter till inflytande ska tydliggöras genom att Skollagen ska ändras så att det framgår att vårdnadshavare i begränsad omfattning erbjuds möjlighet till inflytande över sitt barns utbildning. Utbildningsnämndens i Norrköpings kommun delar utredningens bedömning, att lärare först och främst ska kunna fokusera på sitt undervisningsuppdrag och eleverna och att vårdnadshavare som ägnar sig åt otillbörlig påverkan gentemot lärare och innehållet i undervisningen ska begränsas. Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun delar också utredningens uppfattning, att det i sammanhanget är viktigt att tydliggöra att vårdnadshavare som påtalar sina barns rättigheter med utgångspunkt i lagstiftningen eller överklagar ett beslut, inte ägnar sig åt otillbörlig påverkan gentemot lärare eller undervisningsinnehållet. Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun gör dock bedömningen att för att förslaget gällande författningsförändringen ska vara tillämpningsbart och

ge önskad effekt behöver det ytterligare tydliggöras vad som avses med *i begränsad omfattning* gällande vårdnadshavare möjligheter till inflytande i sitt barns utbildning.

Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun stödjer inte förslaget till författningsförändring, vad gäller att ta bort ordet *endast* i Skollagens 5 kap 6§, rörande trygghet och studiero. I nuvarande ordalydelse får personal vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero, vilket innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Åtgärderna får endast vidtas om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun anser, att ordet *endast* ska stå kvar i Skollagens 5 kap 6§ för att förstärka vikten av att de disciplinära åtgärder som vidtas kring en elev, alltid ska stå i proportion till syftet, rådande situation och med hänsyn till barnets bästa.

Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun ställer sig positiv till förslaget att varje skola ska upprätta en konsekvensplan kopplat till skolenhetens skolregler. Gemensamma skolregler och en konsekvensplan borgar för att enheter utvecklar rutiner och arbetssätt utifrån en hela skolan ansats för att arbeta med att upprätthålla trygghet och studiero, på ett mer enhetligt, systematiskt och konsekvent vis. Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun ställer sig dock kritiska till förslaget att det i konsekvensplanerna ska skrivas fram att en konsekvens av regelöverträdelse kan innebära att skolan gör en orosanmälan. Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun menar att det är av största vikt att särskilja och göra tydliga gränsdragningar mellan de konsekvenser som kan följa elever vid regelöverträdelser och konsekvenser som följer vid misstanke om att ett barn far illa. Skolan och skolpersonal har i enlighet med Socialtjänstlagen 14kap 1§ skyldig att anmäla oro till socialnämnden vid misstanke om att barn far illa, i syfte att säkerhetsställa barns rätt till trygghet, säkerhet och skydd. Att föra in orosanmälan som en konsekvens i skolors konsekvensplaner skulle således sända felaktiga signaler till skolpersonal, elever och vårdnadshavare att regelöverträdelser i sig skulle kunna utgöra grund eller skäl för en orosanmälan.

Öka förutsättningarna för varaktigt förbättrad trygghet

Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun gör bedömningen att det finns behov av att införa den nya disciplinära åtgärden som föreslås i utredningen; att vid synnerliga skäl kunna neka elev som allvarligt hotar säkerheten och tryggheten tillträde till skolan för att kunna tillförsäkra andra elevers rätt till trygghet och säkerhet i skolan. Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun vill samtidigt tydliggöra att införandet av denna disciplinära åtgärd medför en rad risker för de elever som blir föremål för åtgärden. Att nekas tillträde till skolan är en ingripande åtgärd som kan upplevas som utpekande, bestraffande och kan verka stigmatiserande för den elev som blir föremål för åtgärden. Åtgärden innebär en social isolering där eleven förlorar

möjligheten att interagera med andra elever och vuxna vilket över tid kan ha en negativ påverkan på elevens hälsa, lärande och utveckling.

Elever som nekats tillträde till skolan ska erbjudas fjärr- eller distansundervisning, vilket kan resultera i minskad tillgång till utbildning, minskad kvalitet i lärandet och svårigheter att få det stöd de behöver. Mot bakgrund av detta anser Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun att förslaget att erbjuda elever som nekats tillträde till skolan fjärr- och/eller distansundervisning behöver utredas ytterligare och tydliggöras i frågan om hur kvaliteten på undervisningen ska säkerhetsställas och hur skolenheter ska kunna försäkra sig om att elever som erbjuds fjärr och/eller distansundervisning har möjlighet och förmågan att ta emot utbildning i dessa undervisningsformer.

Om åtgärden inte används som det är tänkt ser Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun en risk med att åtgärden kan pågå en längre tid i problematiska elevärenden där det kan vara svårt att finna långsiktiga lösningar. Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun anser därför att åtgärden bör vara tidsbegränsad. För att kunna synliggöra och kommunicera med berörd elev, vårdnadshavare och skolpersonal hur den fortsatta skolgången planeras och är tänkt att genomföras anser Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun att det också ska finnas ett krav på skolenheterna att upprätta en skolåtergångsplan i samband med att åtgärden vidtas.

Synliggöra och kartlägga frånvaro

I utredningen föreslås att skolsociala team bör användas i arbetet med att på lokal nivå förebygga och åtgärda frånvaro. För att skolsociala team ska bli ett tillämpligt samverkansverktyg för skolor att använda sig av och för att insatserna som erbjuds ska vara likvärdiga anser Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun att det tydligt ska framgå för de skolhuvudmän som väljer att söka stadsbidrag för att inrätta skolsociala team vad syftet med skolsociala team är. Likaså tydlighet i frågor som vilka professioner som ska anställas till skolsociala team, vem som är uppdragsgivare och vilka uppdrag de skolsociala teamen ska arbeta med.

Konsekvenser

Sammantaget innebär utredningens förslag både positiva och negativa konsekvenser för barn och deras rättigheter. Utredningens förslag stärker det stora flertalet elevers möjligheter att få den utbildning de har rätt till. Samtidigt som utredningens förslag för att öka skolans möjligheter att vidta disciplinära åtgärder kan, om åtgärderna används fel, innebära en lägre rättssäkerhet och lägre tillgång till utbildning för de elever som blir föremål för åtgärderna.

Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun delar utredningens bedömning att vissa elever i högre grad än andra riskerar att bli föremål för de

disciplinära åtgärderna, exempelvis elever med funktionsnedsättning, elever med psykisk ohälsa, våldsutsatta elever såväl som elever med svårigheter i det sociala samspelet. Utredningens förslag avseende de disciplinära åtgärderna, riskerar därmed för vissa elever att vara repressiva såväl som diskriminerande.

Mot bakgrund av detta anser Utbildningsnämnden i Norrköpings kommun att det är viktigt att framhålla att även barn som allvarligt stör ordningen eller andras trygghet har rätt till en utbildning. Det är i sammanhanget också viktigt att tydliggöra att en positiv skol- och lärmiljö präglad av trygghet och studiero i första hand säkerhetsställs genom skolors främjande arbete genom tillitsfulla relationer, ett auktoritativt ledarskap, tillgängliga lärmiljöer samt tidiga insatser och i andra hand genom ett förstärkt fokus på skolgemensamma regler, konsekvenser och disciplinära åtgärder.

UTBILDNINGSNÄMNDEN I NORRKÖPINGS KOMMUN

Maria Sayeler Behnam
ordförande